

Instituut voor de nationale rekeningen

Regionale rekeningen

Regionale verdeling van de Belgische
in- en uitvoer van goederen en diensten
2016-2019

Inhoud van de publicatie

Deze publicatie bevat gegevens betreffende de verdeling van de Belgische in- en uitvoer van goederen en diensten per bedrijfstak voor het Rijk, de gewesten, de provincies en de arrondissementen over de periode 2016-2019. Deze resultaten kwamen tot stand via een samenwerking tussen de NBB, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaams Gewest en het Waals Gewest.

Wat het Rijk betreft, stemmen de resultaten overeen met de oktober 2020-ramingen uit de INR-publicatie '[Nationale rekeningen: gedetailleerde jaarrekeningen 1995-2019](#)'.

De regionale verdeling is gebaseerd op methodes, definities en nomenclaturen die voor alle lidstaten van de Europese Unie zijn geharmoniseerd. Het referentiekader is het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen (ESR 2010) zoals opgenomen in de EG-verordening nr. 549/2013 van het Europees parlement en de Raad van 21 mei 2013.

De publicatie beschrijft de recente ontwikkelingen (punt 1), de structuur van de in- en uitvoer (punt 2) en de impact van de herzieningen ten opzichte van vorig jaar (punt 3). Daarna volgen de ramingsmethode van het t-1 jaar (punt 4), een woordje uitleg over de beschikbare reeksen (punt 5) en een reeks tabellen (punt 6).

Alle berekeningen werden afgesloten op 5 maart 2021.

[Toelichtingen van conceptuele en methodologische aard](#) evenals meer [gedetailleerde tabellen](#) bevinden zich op de website van de Nationale Bank van België.

Woord vooraf

Sedert 2009 werken de Nationale Bank van België en de statistische autoriteiten van de Gewesten (Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Vlaamse Statistische Autoriteit en Institut Wallon de l'Evaluation, de la Prospective et de la Statistique) samen aan de uitbouw van macro-economische statistieken met een regionale dimensie, vooral op het vlak van de bestedingen. Sinds de Gewesten deel uitmaken (1 januari 2016) van de Raad van bestuur van het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) zijn die regionale statistieken opgenomen in de algemene publicaties van het INR.

Nieuw in deze publicatie is de toevoeging van een voorlopige raming voor het laatste jaar waarvoor de gedetailleerde nationale rekeningen beschikbaar zijn. Bij deze editie wordt bijgevolg niet enkel 2018 toegevoegd, maar ook 2019.

De gepresenteerde resultaten m.b.t. de in- en uitvoer van goederen en diensten zijn coherent met de nationale rekeningen gepubliceerd in oktober 2020. Ze bevatten niet de stromen tussen de gewesten (i.e. de interregionale handel), waardoor het niet mogelijk is om gewestelijke of sub-regionale handelsbalansen op te stellen.

De Raad van bestuur van het INR heeft de regionale resultaten goedgekeurd en het Wetenschappelijk Comité voor de nationale rekeningen heeft een positief advies verstrekt.

De voorzitter van de Raad van bestuur
van het Instituut voor de nationale rekeningen

Séverine Waterbley

Brussel, maart 2021

Inhoudstafel

Woord vooraf	3
Commentaar	7
1. Recente ontwikkelingen	7
1.1 Belgische in- en uitvoer toegekend aan Brussel	7
1.2 Belgische in- en uitvoer toegekend aan Vlaanderen	10
1.3 Belgische in- en uitvoer toegekend aan Wallonië	12
2. Structuur van de in- en uitvoer	15
3. Herzieningen voor de jaren 2016-2017 in deze publicatie	17
4. Ramingsmethode t-1-jaar	18
4.1 Repertorium van productie-eenheden	18
4.2 RSZ-vestigingenbestand	18
4.3 BTW-leveranciersbestand	18
4.4 Dossier 'toegevoegde waarde'	19
4.5 Belspo-enquête	19
4.6 Huishoudbudgetonderzoek	19
5. Beschikbare reeksen	20
6. Tabellen	22
6.1 Synthesetabel (2017-2019)	22
6.2 Bijdragen per bedrijfstak tot de regionale ontwikkelingen (2018-2019)	23
Algemene opmerkingen	27
Conventionele tekens	29
Lijst van afkortingen	31

Commentaar

1. Recente ontwikkelingen (2018-2019)

1.1 Belgische in- en uitvoer toegekend aan Brussel

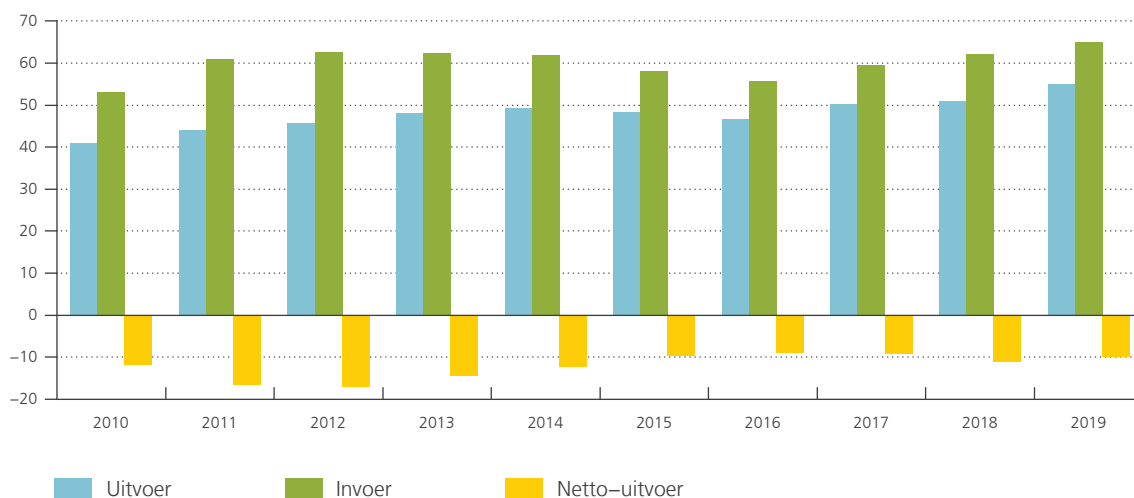
1.1.1 Totale in- en uitvoer

De totale **uitvoer** van Brussel nam in 2018 toe met 1,3 % (van 50,3 tot 51,0 mld. euro) en in 2019 met 8,0 % (tot 55,0 mld. euro).

Ook de totale **invoer** van Brussel nam opnieuw toe in 2018 en 2019. In 2018 bedroeg de groei 4,4 % (van 59,5 tot 62,1 mld. euro) en in 2019 4,6 % (tot 65,0 mld. euro). Hiermee steeg voor Brussel zowel de uit- als de invoer gedurende drie opeenvolgende jaren.

De **netto-uitvoer** van goederen en diensten is in Brussel structureel negatief. Het negatieve saldo nam in 2018 toe met 2,0 mld. euro (tot -11,2 mld. euro), doordat de invoer dat jaar sterker toenam dan de uitvoer. In 2019 was de toename in de uitvoer dan weer groter dan van de invoer, waardoor het negatieve saldo met -1,2 mld. euro afnam (tot -10,0 mld. euro). Het negatieve saldo was in 2018-2019 aldus iets groter dan in de periode 2015-2017, maar kleiner dan in de periode 2010-2014.

Grafiek 1: Totale uitvoer, invoer en netto-uitvoer van Brussel, 2010-2019
(in mld. euro)

Bron: INR.

TABEL 1 TOTALE UITVOER, INVOER EN NETTO-UITVOER VAN BRUSSEL, 2010-2019

	Bedragen (mln. euro)			Ontwikkeling t.o.v. het vorige jaar				
				(mln. euro)			(%)	
	Uitvoer	Invoer	Netto-uitvoer	Uitvoer	Invoer	Netto-uitvoer	Uitvoer	Invoer
gem '10-'14	45 692,4	60 177,0	-14 484,6	2 578,7	2 921,1	-342,4	6,3	5,7
2015	48 397,5	58 119,3	-9 721,8	-1 051,1	-3 729,7	2 678,6	-2,1	-6,0
2016	46 810,5	55 677,5	-8 867,0	-1 587,0	-2 441,8	854,8	-3,3	-4,2
2017	50 322,8	59 510,1	-9 187,3	3 512,3	3 832,6	-320,3	7,5	6,9
2018	50 960,1	62 139,9	-11 179,8	637,3	2 629,8	-1 992,5	1,3	4,4
2019	55 029,0	65 002,0	-9 973,0	4 068,9	2 862,1	1 206,8	8,0	4,6

Bron: INR.

1.1.2 Opsplitsing naar goederen en diensten

De lage groei van de **uitvoer** in 2018 was te wijten aan de eerder uitzonderlijke daling van de uitvoer van diensten (-2,2 %, van 28,0 tot 27,4 mld. euro). De uitvoer van goederen steeg daarentegen met 5,7 % in 2018 (van 22,3 tot 23,5 mld. euro). Hierdoor daalde het aandeel van de diensten in de totale uitvoer van 55,7 % in 2017 tot 53,8 % in 2018. Voor Brussel blijft de uitvoer van diensten dus nog steeds groter dan de uitvoer van goederen. In 2019 namen de beide componenten van de uitvoer toe. De uitvoer van goederen steeg met 8,3 % (tot 25,5 mld. euro), de uitvoer van diensten met 7,7 % (tot 29,5 mld. euro).

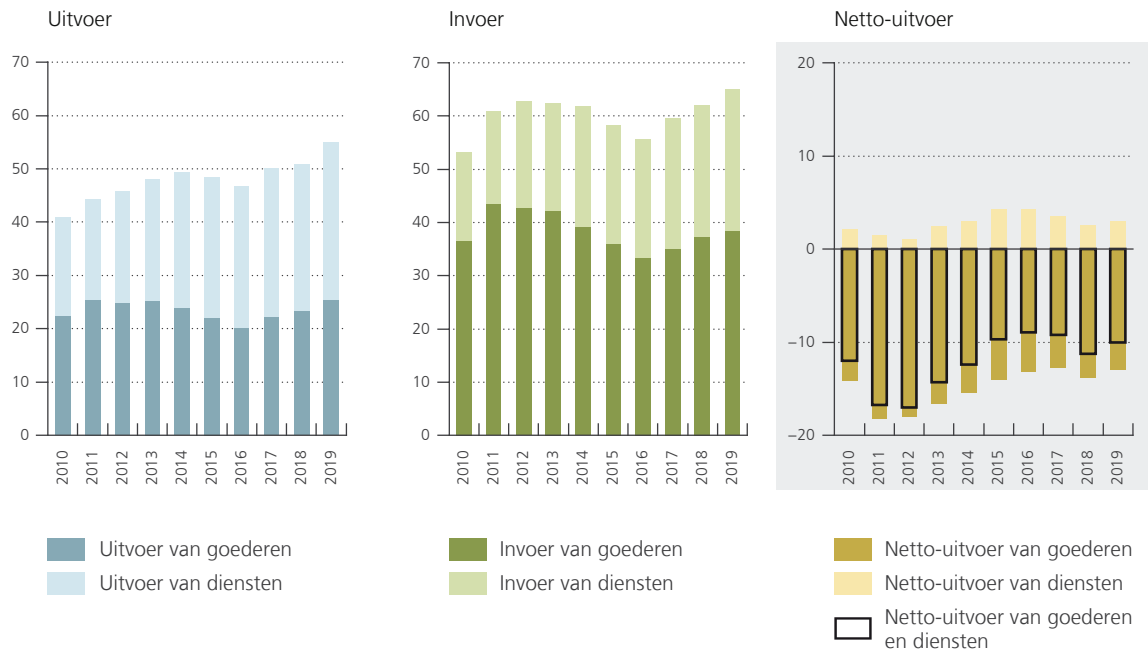
Wat de **invoer** betreft, evolueerden zowel de goederen als de diensten in 2018 en 2019 opwaarts. In 2018 vertoonde de groei van de invoer meer dynamiek bij de goederen (toename met 6,7 %, van 35,0 tot 37,3 mld. euro) dan bij de diensten (toename met 1,2 %, van 24,5 tot 24,8 mld. euro). In 2019 waren de rollen omgekeerd, met aan goederenzijde een groei van 2,8 % (tot 38,4 mld. euro) en aan dienstenzijde een groei van 7,3 % (tot 26,6 mld. euro).

Het negatieve saldo van de **netto-uitvoer** wordt structureel verklaard door de goederenhandel. In 2019 bedroeg het saldo bij de goederen -12,9 mld. euro, qua niveau vergelijkbaar met de periode 2015-2017 en duidelijk kleiner dan in de periode 2010-2014. Het positieve saldo van de diensten temperde het saldo van de goederen in beperkte mate. In 2019 beliep het dienstensaldo 2,9 mld. euro, hoger dan het gemiddelde in de periode 2010-2014, maar ook -1,3 mld. euro lager dan in 2015. De afname van het dienstensaldo tussen 2015 en 2019 was vooral te wijten aan de groei van het invoersaldo van de handel (-0,7 mld. euro) en van de consumptie door particulieren¹ (-0,7 mld. euro) en aan de afname van het uitvoersaldo van de financiële dienstverlening (-0,9 mld. euro).

¹ Invoer door huishoudens wordt niet toegekend aan bedrijfstakken, maar aan de consumptieve bestedingen. Wat de diensten betreft, bestaat de hoofdmoot van deze categorie uit aankopen inzake reisverkeer.

Grafiek 2: Totale uitvoer, invoer en netto-uitvoer van Brussel opgesplitst naar goederen en diensten, 2010-2019
(in mld. euro)

TABEL 2 TOTALE UITVOER, INVOER EN NETTO-UITVOER VAN BRUSSEL OPGESPLITST NAAR GOEDEREN EN DIENSTEN, 2010-2019

	Bedragen (mln. euro)		Aandelen (%)		Ontwikkeling t.o.v. het vorige jaar			
					(mln. euro)		(%)	
	Goederen	Diensten	Goederen	Diensten	Goederen	Diensten	Goederen	Diensten
Uitvoer								
gem '10-'14	24 413,2	21 279,2	53,6	46,4	956,8	1 621,9	4,9	8,0
2015	21 980,1	26 417,4	45,4	54,6	-1 929,8	878,7	-8,1	3,4
2016	20 300,7	26 509,8	43,4	56,6	-1 679,4	92,4	-7,6	0,3
2017	22 274,0	28 048,8	44,3	55,7	1 973,3	1 539,0	9,7	5,8
2018	23 535,5	27 424,6	46,2	53,8	1 261,5	-624,2	5,7	-2,2
2019	25 486,6	29 542,4	46,3	53,7	1 951,1	2 117,8	8,3	7,7
Invoer								
gem '10-'14	40 858,7	19 318,3	67,9	32,1	1 623,6	1 297,5	5,3	7,1
2015	35 957,5	22 161,8	61,9	38,1	-3 320,6	-409,1	-8,5	-1,8
2016	33 431,3	22 246,2	60,0	40,0	-2 526,2	84,4	-7,0	0,4
2017	35 009,2	24 500,9	58,8	41,2	1 577,9	2 254,7	4,7	10,1
2018	37 347,5	24 792,4	60,1	39,9	2 338,3	291,5	6,7	1,2
2019	38 407,1	26 594,9	59,1	40,9	1 059,6	1 802,5	2,8	7,3
Netto-uitvoer								
gem '10-'14	-16 445,5	1 960,9			-666,8	324,4	6,0	32,1
2015	-13 977,4	4 255,6			1 390,8	1 287,8	-9,0	43,4
2016	-13 130,6	4 263,6			846,8	8,0	-6,1	0,2
2017	-12 735,2	3 547,9			395,4	-715,7	-3,0	-16,8
2018	-13 812,0	2 632,2			-1 076,8	-915,7	8,5	-25,8
2019	-12 920,5	2 947,5			891,5	315,3	-6,5	12,0

Bron: INR.

1.2 Belgische in- en uitvoer toegekend aan Vlaanderen

1.2.1 Totale in- en uitvoer

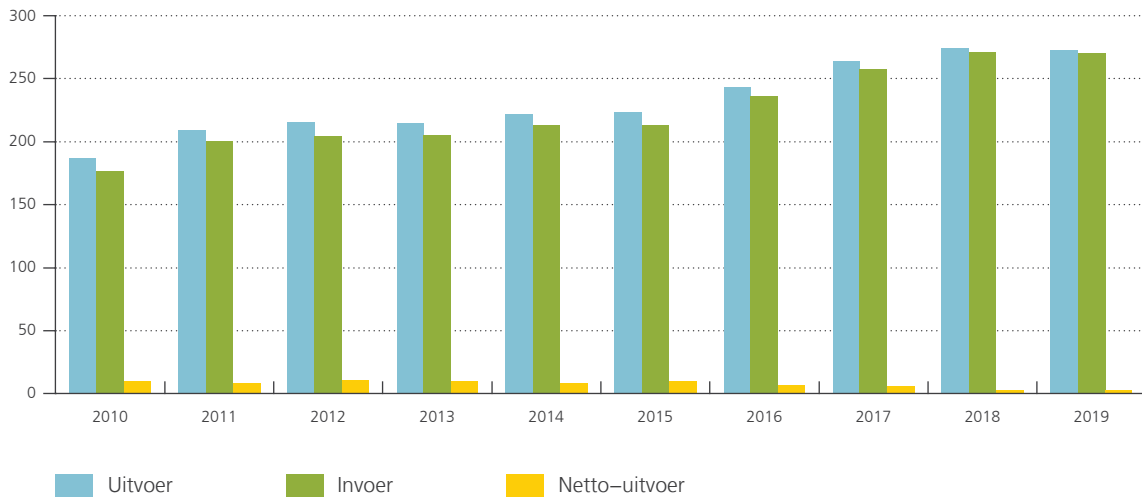
In Vlaanderen nam de totale **uitvoer** in 2018 toe met 3,7 % (van 264,2 tot 273,9 mld. euro) en in 2019 licht af met -0,4 % (tot 272,9 mld. euro). De uitzonderlijk hoge groei uit 2016 en 2017 werd dus niet gehandhaafd in 2018 en 2019.

Bij de **invoer** is een gelijkaardig beeld te zien als bij de uitvoer. De groei vertraagde in 2018 tot 5,1 % (toename van 257,7 tot 270,9 mld. euro) om in 2019 te dalen met -0,4 % (afname tot 269,7 mld. euro).

De totale **netto-uitvoer** daalde in 2018 van 6,5 tot 3,1 mld. euro, doordat de invoer dat jaar sterker toenam dan de uitvoer. In 2019 bleef het saldo nagenoeg status quo. Doorheen de reeks vanaf 2010 evolueerde de netto-uitvoer in dalende lijn.

Grafiek 3: Totale uitvoer, invoer en netto-uitvoer van Vlaanderen, 2010-2019

(in mld. euro)

Bron: INR.

TABEL 3 TOTALE UITVOER, INVOER EN NETTO-UITVOER VAN VLAANDEREN, 2010-2019

	Bedragen (mln. euro)			Ontwikkeling t.o.v. het vorige jaar				
				(mln. euro)			(%)	
	Uitvoer	Invoer	Netto-uitvoer	Uitvoer	Invoer	Netto-uitvoer	Uitvoer	Invoer
gem '10-'14	209 813,8	199 950,7	9 863,1	12 487,4	12 928,5	-441,1	7,0	7,7
2015	223 721,5	213 151,6	10 569,9	1 729,4	23,8	1 705,6	0,8	0,0
2016	242 991,6	236 036,7	6 954,9	19 270,1	22 885,1	-3 615,0	8,6	10,7
2017	264 164,0	257 652,4	6 511,6	21 172,4	21 615,7	-443,3	8,7	9,2
2018	273 922,9	270 853,8	3 069,1	9 758,9	13 201,4	-3 442,5	3,7	5,1
2019	272 937,9	269 723,9	3 214,0	-985,0	-1 129,9	144,9	-0,4	-0,4

Bron: INR.

1.2.2 Opsplitsing naar goederen en diensten

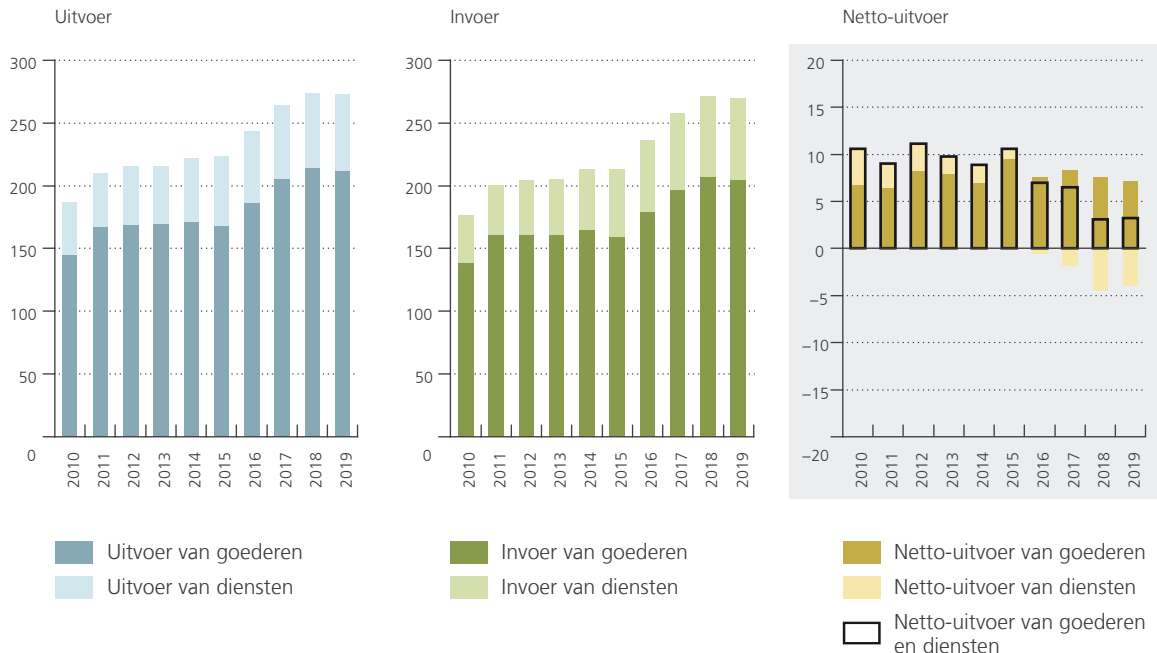
Bij de **uitvoer** vertoonden de goederen in 2018 de grootste dynamiek. De uitvoer van goederen nam in 2018 immers toe met 4,5 % (van 205,2 tot 214,4 mld. euro). De uitvoer van diensten evolueerde dat jaar tegen een lager tempo, namelijk met 0,9 % (van 59,0 tot 59,5 mld. euro). Beide groeivoeten lagen echter onder het niveau van het voorgaande jaar. De globale daling van de uitvoer in 2019 was te wijten aan de goederen. Die component vertoonde dat jaar een afname van -1,1 % (tot 212,0 mld. euro), terwijl de diensten toenamen met 2,4 % (tot 61,0 mld. euro).

Wat de **invoer** betreft, evolueerden beide componenten dynamisch in 2018, al bleven ze ook hier onder het niveau van 2017. De invoer van goederen nam in 2018 toe met 5,1 % (van 196,9 tot 206,8 mld. euro); de invoer van diensten met 5,3 % (van 60,8 tot 64,0 mld. euro). Net zoals bij de uitvoer het geval was, viel de daling in 2019 toe te schrijven aan de goederen. In 2019 daalde de invoer ervan met -1,0 % (tot 204,8 mld. euro), terwijl de invoer van diensten toenam met 1,4 % (tot 64,9 mld. euro).

De daling van het niveau van de totale **netto-uitvoer** in de laatste jaren van de reeks vond zijn oorzaak voornamelijk in de dienstenhandel. Terwijl het saldo van de goederenhandel in de jaren 2018 (7,6 mld. euro) en 2019 (7,2 mld. euro) relatief stabiel bleef ten opzichte van het verleden, tekende zich in de dienstenhandel een duidelijke evolutie af. Van 2010 tot 2015 waren beide componenten van de totale netto-uitvoer nog positief. In 2016 vertoonden de diensten voor het eerst een negatief saldo. Dit nam verder toe in 2017 en vooral in 2018, (tot -4,5 mld. euro). In 2019 verbeterde het saldo licht, maar bleef het negatief (-4,0 mld. euro). Tussen 2015 en 2019 nam het saldo van de dienstenhandel af met -5,0 mld. euro, voornamelijk door de toename van het invoersaldo van de industrie (-2,1 mld. euro) en van de consumptie door particulieren (-2,0 mld. euro).

Grafiek 4: Totale uitvoer, invoer en netto-uitvoer van Vlaanderen opgesplitst naar goederen en diensten, 2010-2019

(in mld. euro)

TABEL 4 TOTALE UITVOER, INVOER EN NETTO-UITVOER VAN VLAANDEREN OPGESPLITST NAAR GOEDEREN EN DIENSTEN, 2010-2019

	Bedragen (mln. euro)		Aandelen (%)		Ontwikkeling t.o.v. het vorige jaar			
					(mln. euro)		(%)	
	Goederen	Diensten	Goederen	Diensten	Goederen	Diensten	Goederen	Diensten
Uitvoer								
gem '10-'14	164 549,9	45 264,0	78,4	21,6	9 794,0	2 693,4	7,2	6,6
2015	168 475,8	55 245,7	75,3	24,7	-3 223,8	4 953,2	-1,9	9,8
2016	186 423,3	56 568,3	76,7	23,3	17 947,5	1 322,6	10,7	2,4
2017	205 171,2	58 992,8	77,7	22,3	18 747,9	2 424,5	10,1	4,3
2018	214 395,3	59 527,6	78,3	21,7	9 224,1	534,8	4,5	0,9
2019	211 965,1	60 972,8	77,7	22,3	-2 430,2	1 445,2	-1,1	2,4
Invoer								
gem '10-'14	157 258,5	42 692,2	78,7	21,3	9 660,5	3 268,0	7,5	8,7
2015	158 967,1	54 184,5	74,6	25,4	-5 700,8	5 724,6	-3,5	11,8
2016	178 951,6	57 085,1	75,8	24,2	19 984,5	2 900,6	12,6	5,4
2017	196 870,4	60 782,0	76,4	23,6	17 918,8	3 696,9	10,0	6,5
2018	206 825,1	64 028,7	76,4	23,6	9 954,7	3 246,7	5,1	5,3
2019	204 784,8	64 939,1	75,9	24,1	-2 040,3	910,4	-1,0	1,4
Netto-uitvoer								
gem '10-'14	7 291,4	2 571,8			133,5	-574,6	2,9	-15,2
2015	9 508,7	1 061,2			2 477,0	-771,4	35,2	-42,1
2016	7 471,7	-516,8			-2 037,0	-1 578,0	-21,4	-148,7
2017	8 300,8	-1 789,2			829,1	-1 272,4	11,1	246,2
2018	7 570,2	-4 501,1			-730,6	-2 711,9	-8,8	151,6
2019	7 180,3	-3 966,3			-389,9	534,8	-5,2	-11,9

Bron: INR.

1.3 Belgische in- en uitvoer toegekend aan Wallonië

1.3.1 Totale in- en uitvoer

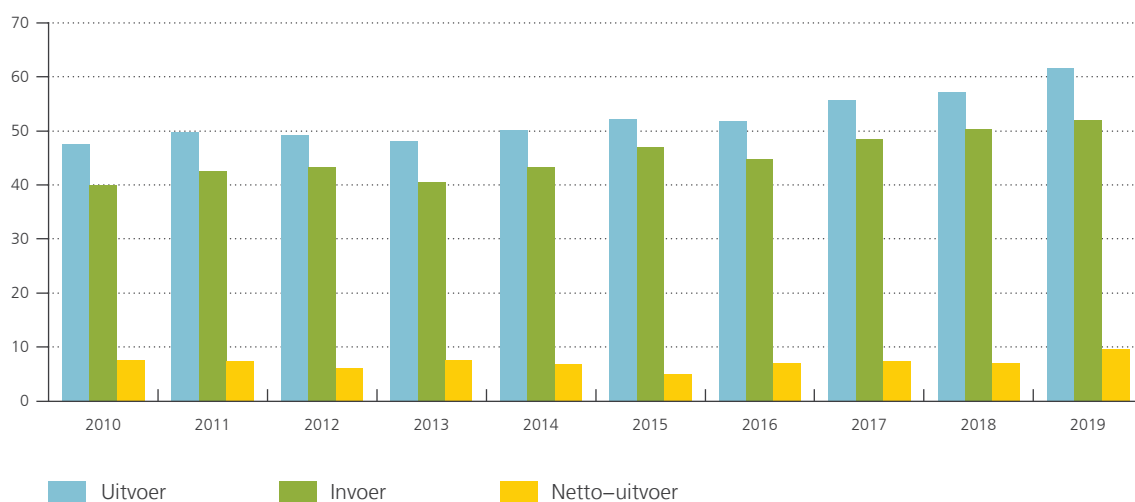
De totale **uitvoer** van Wallonië nam in 2018 toe met 2,7 % (van 55,7 tot 57,2 mld. euro). In 2019 beliep de groei 7,9 % (tot 61,7 mld. euro), de sterkste groei sinds 2010.

De **invoer** nam in 2018 met 3,9 % toe (van 48,4 tot 50,3 mld. euro) en in 2019 met 3,5 % (tot 52,0 mld. euro). Zodoende steeg voor Wallonië zowel de uit- als de invoer gedurende drie opeenvolgende jaren.

De totale **netto-uitvoer** daalde in 2018 licht van 7,3 tot 6,9 mld. euro, omdat de invoer dat jaar dynamischer evolueerde dan de uitvoer. Opvallend is de sterke toename van de netto-uitvoer in 2019, door de sterke dynamiek in de uitvoer, tot een saldo van 9,7 miljard euro.

Grafiek 5: Totale uitvoer, invoer en netto-uitvoer van Wallonië, 2010-2019

(in mld. euro)

Bron: INR.

TABEL 5 TOTALE UITVOER, INVOER EN NETTO-UITVOER VAN WALLONIË, 2010-2019

	Bedragen (mln. euro)			Ontwikkeling t.o.v. het vorige jaar				
				(mln. euro)			(%)	
	Uitvoer	Invoer	Netto-uitvoer	Uitvoer	Invoer	Netto-uitvoer	Uitvoer	Invoer
gem '10-'14	49 008,6	41 876,1	7 132,4	1 555,7	1 679,9	-124,2	3,6	4,6
2015	52 090,3	47 018,6	5 071,7	1 936,8	3 709,7	-1 772,9	3,9	8,6
2016	51 813,0	44 764,8	7 048,2	-277,3	-2 253,8	1 976,5	-0,5	-4,8
2017	55 716,6	48 417,9	7 298,7	3 903,6	3 653,1	250,5	7,5	8,2
2018	57 203,8	50 310,7	6 893,1	1 487,2	1 892,8	-405,6	2,7	3,9
2019	61 742,1	52 049,1	9 693,0	4 538,3	1 738,4	2 799,9	7,9	3,5

Bron: INR.

1.3.2 Opsplitsing naar goederen en diensten

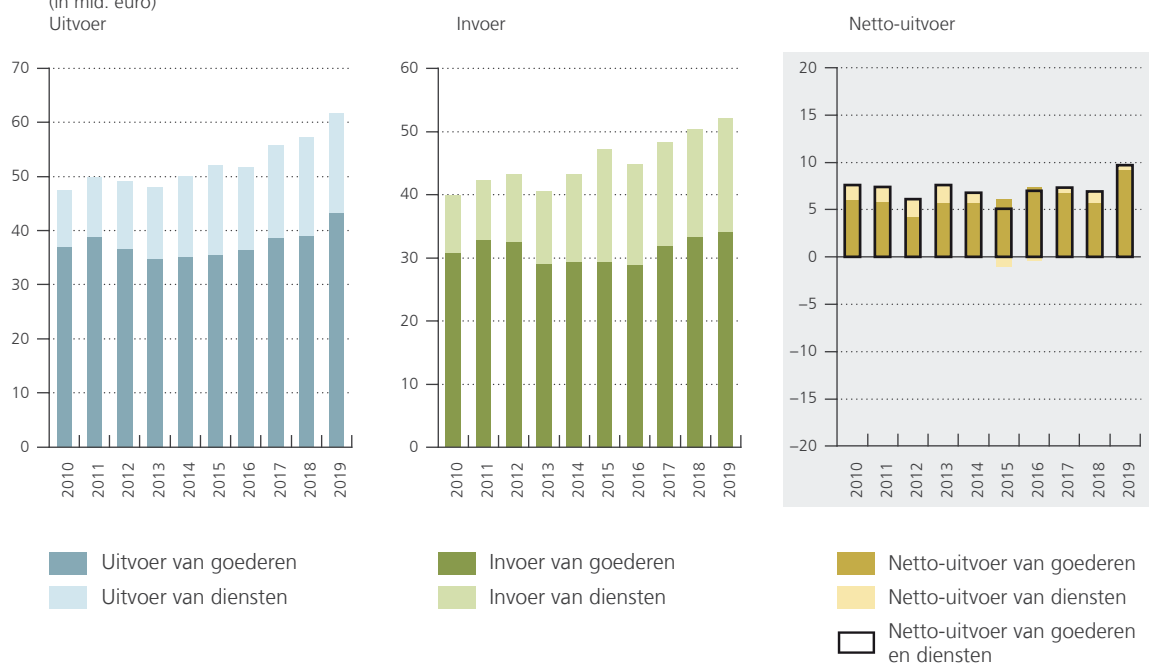
In 2018 nam de **uitvoer** van diensten (6,8 %, van 17,1 tot 18,2 mld. euro) sterker toe dan die van goederen (0,8 %, van 38,7 tot 39,0). In 2019 vertoonde de uitvoer van goederen dan weer een zeer uitgesproken dynamiek (11,1 %, tot 43,3 mld. euro), terwijl de groei in de dienstencomponent dat jaar beperkter bleef (1,2 %, tot 18,4 mld. euro). De forse groei van de goederenexport in 2019 werd vooral gedragen door de farmaceutische nijverheid.

Ook wat de **invoer** betreft, namen beide componenten toe, zowel in 2018 als in 2019. In 2018 evolueerde de goederenimport (4,3 %, van 31,9 tot 33,3 mld. euro) wat meer dynamisch dan de dienstenimport (3,1 %, van 16,6 tot 17,1 mld. euro). In 2019 stegen de diensten dan weer sneller (5,4 %, tot 18,0 mld. euro) dan de goederen (2,5 %, tot 34,1 mld. euro).

De positieve **netto-uitvoer** van Wallonië werd vooral gerealiseerd door de goederenhandel. Het saldo van de goederen liep lichtjes terug in 2018 tot 5,7 mld. euro, maar nam fors toe in 2019 tot 9,2 mld. euro, zijn hoogste niveau sinds het begin van de reeks in 1995. Die toename was voornamelijk voor rekening van de farmaceutische nijverheid (+2,8 mld. euro), een tak die ook al in 2018 een belangrijke bijdrage leverde aan de evolutie van het goederensaldo (+0,7 mld. euro). De dienstenhandel vulde het goederensaldo in 2018 en 2019 aan met licht positieve saldi (1,2 en 0,5 mld. euro respectievelijk).

Grafiek 6: Totale uitvoer, invoer en netto-uitvoer van Wallonië opgesplitst naar goederen en diensten, 2010-2019

(in mld. euro)
Uitvoer

Bron: INR.

TABEL 6 TOTALE UITVOER, INVOER EN NETTO-UITVOER VAN WALLONIË OPGESPLITST NAAR GOEDEREN EN DIENSTEN, 2010-2019

	Bedragen (mld. euro)		Aandelen (%)		Ontwikkeling t.o.v. het vorige jaar			
					(mld. euro)		(%)	
	Goederen	Diensten	Goederen	Diensten	Goederen	Diensten	Goederen	Diensten
Uitvoer								
gem '10-'14	36 520,0	12 488,6	74,5	25,5	424,2	1 131,5	1,5	10,0
2015	35 505,1	16 585,2	68,2	31,8	292,0	1 644,8	0,8	11,0
2016	36 430,1	15 382,9	70,3	29,7	925,0	-1 202,3	2,6	-7,2
2017	38 663,2	17 053,4	69,4	30,6	2 233,1	1 670,5	6,1	10,9
2018	38 985,7	18 218,1	68,2	31,8	322,5	1 164,7	0,8	6,8
2019	43 300,3	18 441,8	70,1	29,9	4 314,6	223,7	11,1	1,2
Invoer								
gem '10-'14	31 001,5	10 874,7	74,1	25,9	475,1	1 204,8	2,0	12,3
2015	29 356,4	17 662,2	62,4	37,6	-146,8	3 856,5	-0,5	27,9
2016	28 994,1	15 770,7	64,8	35,2	-362,3	-1 891,5	-1,2	-10,7
2017	31 875,8	16 542,1	65,8	34,2	2 881,7	771,4	9,9	4,9
2018	33 257,8	17 052,9	66,1	33,9	1 382,0	510,8	4,3	3,1
2019	34 083,1	17 966,0	65,5	34,5	825,3	913,1	2,5	5,4
Netto-uitvoer								
gem '10-'14	5 518,5	1 613,9			-50,9	-73,3	1,2	-2,6
2015	6 148,7	-1 077,0			438,8	-2 211,7	7,7	-194,9
2016	7 436,0	-387,8			1 287,3	689,2	20,9	-64,0
2017	6 787,4	511,3			-648,6	899,1	-8,7	-231,8
2018	5 727,9	1 165,2			-1 059,5	653,9	-15,6	127,9
2019	9 217,2	475,8			3 489,3	-689,4	60,9	-59,2

Bron: INR.

2. Structuur van de in- en uitvoer

Twee bedrijfstakken domineerden de **totale in- en uitvoer in alle drie de gewesten**: de ‘verwerkende nijverheid, mijnbouw en andere industrie’ (*hierna: de industrie*) en de ‘groot- en detailhandel, transport, verschaffen van accommodatie en maaltijden’ (*hierna: handel, transport en horeca*). De industrie was de belangrijkste bij de uitvoer van Vlaanderen en bij de in- en uitvoer van Wallonië. De bedrijfstak handel, transport en horeca eiste het grootste aandeel op in de in- en uitvoer van Brussel en de invoer van Vlaanderen. Verder valt ook het grotere aandeel van de bedrijfstak ‘vrije beroepen, wetenschappelijke en technische activiteiten; administratieve en ondersteunende activiteiten’ in Brussel op, zowel langs in- als uitvoerzijde. Hetzelfde geldt voor het aandeel van de consumptieve bestedingen van de gezinnen in de Waalse invoer.

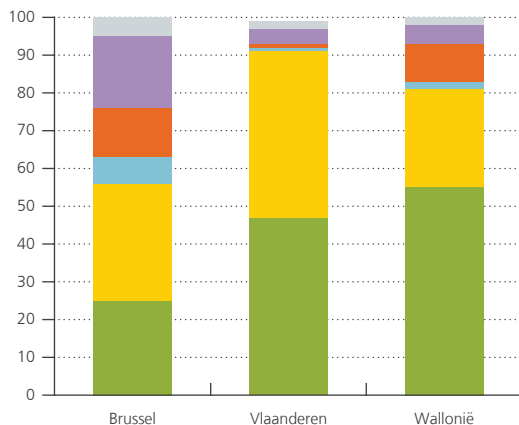
Aan de kant van de **goederen** betrof het voor de drie gewesten bijna uitsluitend de twee genoemde bedrijfstakken industrie en handel, transport en horeca. Voor Wallonië was de uitvoer door de industrie heel wat belangrijker dan in de rest van het land.

Bij de **diensten** was er meer variatie. In Brussel speelden de ‘vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten; administratieve en ondersteunende diensten’ en de ‘financiële activiteiten en verzekeringen’ de grootste rol. In Vlaanderen bleven, net zoals bij de goederen, industrie en handel, transport en horeca de belangrijkste in- en uitvoerders van diensten. In Wallonië sprongen de ‘financiële activiteiten en verzekeringen’ er bovenuit bij de uitvoer en eisten de industrie en de consumptieve bestedingen de hoofdrol op bij de invoer.

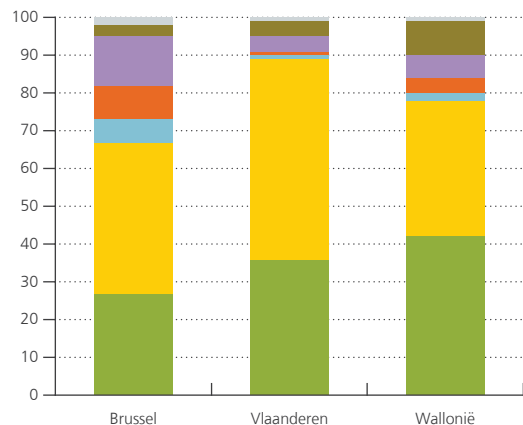
Grafiek 7: Structuur van de in- en uitvoer per gewest – aandeel per bedrijfstak in 2018

(%)

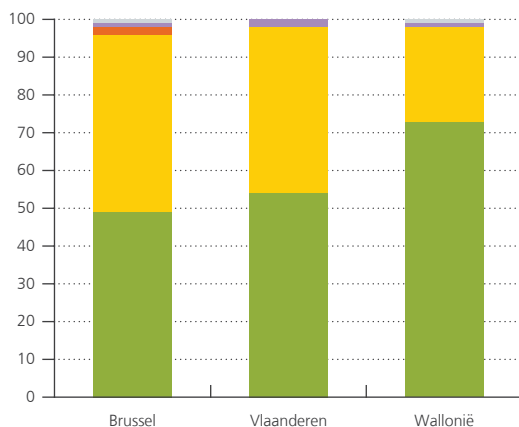
Uitvoer van goederen en diensten

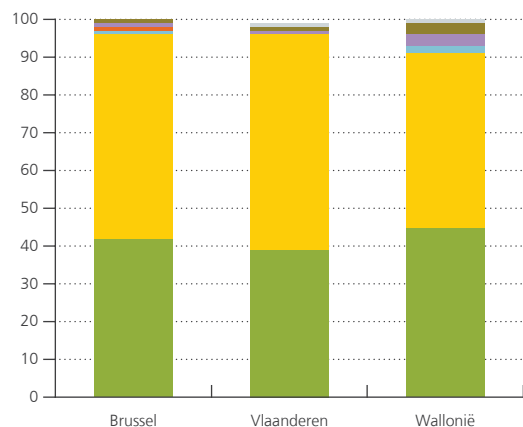
Invoer van goederen en diensten

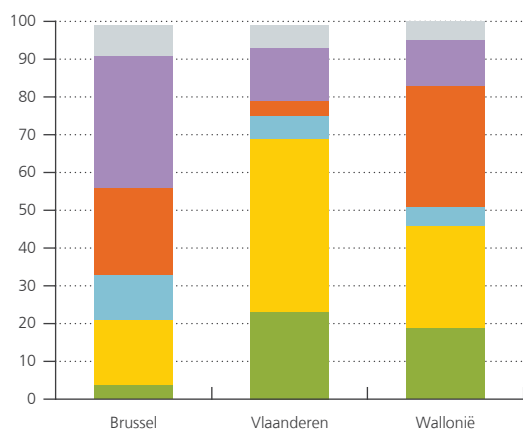
Uitvoer van goederen

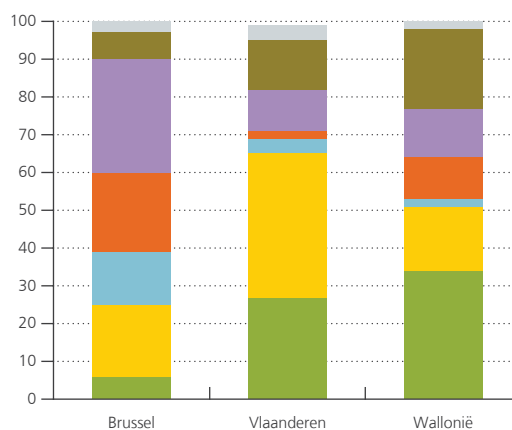
Invoer van goederen

Uitvoer van diensten

Invoer van diensten

Verwerkende nijverheid, mijnbouw en andere industrie

Groot- en detailhandel, transport, verschaffen van accommodatie en maaltijden

Informatie en communicatie

Financiële activiteiten en verzekeringen

Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten: administratieve en ondersteunende diensten

Consumptieve bestedingen

Overige

Bron: INR.

3. Herzieningen voor de jaren 2016 en 2017 in deze publicatie

In juli 2020 werd de regionale verdeling van de Belgische in- en uitvoer van goederen en diensten gepubliceerd voor de periode 2009-2017. Deze publicatie was coherent met de publicatie van de nationale rekeningen van oktober 2019. In oktober 2020 volgde een nieuwe publicatie van de nationale rekeningen, waarin de jaren 2016 en 2017 werden bijgewerkt. In voorliggende publicatie werden de nationale herzieningen van deze jaren regionaal overgenomen, wat aanleiding gaf tot wijzigingen in de regionale resultaten.

Op methodologisch vlak bleef deze editie volledig coherent met de publicatie van juli 2020.

Zowel in 2016 als in 2017 kwam de revisie bijna volledig voort uit wijzigingen in de nationale rekeningen die regionaal worden overgenomen. De compilatie van de ASUT 2016 en 2017 (Annual Supply and Use Table)¹, alsook de ontplooiing van het project "LCU" (Large Case Units), waarbij al het bronnenmateriaal van grote multinationale eenheden dieper wordt geanalyseerd, gaven aanleiding tot correcties op de basisgegevens van individuele ondernemingen en op enkele specifieke producten.

De wijzigingen waren beperkter voor het jaar 2016 dan voor het jaar 2017, aangezien in 2016 nationaal enkel de productverdeling werd bijgewerkt, maar met behoud van het in de betalingsbalans gepubliceerde eindtotaal. Door de verschillende gewichten van deze producten in de gewesten en door de link met individuele eenheden, is de impact per gewest verschillend. Voor het jaar 2017 daarentegen werden ook de totalen van de betalingsbalans aangepast in de laatst verschenen versie ervan.

TABEL 7 IMPACT VAN DE REVISIES OP DE AANDELEN EN GROEI PER GEWEST

	Revisie in niveau (%)		Impact (in %punt) op			
			Aandelen		Groei	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Uitvoer van goederen						
Brussel	0,6	-2,3	0,1	-0,3	0,6	-3,3
Vlaanderen	-0,1	1,5	-0,1	0,4	-0,1	1,7
Wallonië	0,0	0,2	0,0	-0,1	0,0	0,2
Rijk	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,1
Invoer van goederen						
Brussel	0,1	2,0	0,0	0,1	0,1	1,9
Vlaanderen	0,0	1,2	0,0	-0,1	0,0	1,3
Wallonië	-0,3	1,4	0,0	0,0	-0,3	1,8
Rijk	0,0	1,3	0,0	0,0	0,0	1,4
Uitvoer van diensten						
Brussel	0,1	1,0	0,0	0,0	0,1	1,0
Vlaanderen	0,3	-1,0	0,1	-0,5	0,3	-1,4
Wallonië	-1,1	3,2	-0,1	0,1	-1,0	4,6
Rijk	0,0	0,2	0,0	-0,3	0,0	0,2
Invoer van diensten						
Brussel	0,9	1,3	0,1	0,0	0,9	0,4
Vlaanderen	-0,4	1,1	-0,1	-0,1	-0,4	1,5
Wallonië	0,2	0,1	0,0	-0,1	0,2	-0,2
Rijk	0,0	1,0	0,0	-0,1	0,0	1,0

Bron: INR.

¹ Zie: [Nationale rekeningen, aanbod- en gebruikstabellen 2017](#) (december 2020).

4. Ramingsmethode t-1-jaar

In juli 2014 werd de regionale verdeling van de Belgische in- en uitvoer van goederen en diensten voor het eerst gepubliceerd, meer bepaald voor de jaren 1995-2011. Het opstellen van de regionale verdeling werd in eerste instantie beperkt tot maximaal het jaar t-2.

Recent werd een methode ontwikkeld voor de raming van de regionale verdeling van de in- en uitvoer van goederen en diensten voor het jaar t-1. Eigen aan de raming van een t-1-jaar is dat nog niet alle informatiebronnen beschikbaar zijn. Bij de regionale verdeling van de in- en uitvoer blijft dit echter beperkt. Bijgevolg kan globaal gezien de normale methode gevolgd worden, waarbij er alternatieven gezocht worden voor de ontbrekende elementen.

De normale methode van de regionale verdeling van de Belgische in- en uitvoer van goederen en diensten staat beschreven in de methodologische nota's die beschikbaar zijn op de website van de NBB:

- [“Regionale verdeling van de Belgische in- en uitvoer van goederen en diensten. ESR2010”](#) (juli 2016) ;
- [“Methodologische herzieningen 2019. Overzicht van de voornaamste wijzigingen”](#) (februari 2020) .

In dit punt komen enkel de bronnen aan bod waarvoor de methode voor de raming van het t-1-jaar afwijkt van de normale methode. Alle andere hierin niet opgenomen bronnen zijn volledig beschikbaar voor de raming van het t-1-jaar en vormen dus geen afwijking op de normale methode.

4.1 Repertorium van productie-eenheden

De aangiften van de goederenhandel en de enquêteresultaten van de dienstenhandel worden gekoppeld aan het repertorium van de actieve productie-eenheden van het betrokken jaar om aan alle transacties de bedrijfstak en het arrondissement toe te kennen van de aangever (directe verdelingsmethode). Voor het t-1-jaar is er echter nog geen repertorium beschikbaar. Daarom wordt als alternatief – net zoals voor alle andere variabelen in de nationale en regionale rekeningen – het repertorium van het t-2-jaar gebruikt. Om de eenheden te vatten die pas bestaan vanaf het t-1-jaar, wordt er aanvullend informatie geput uit het ondernemingsregister DBRIS (Statbel) en de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO).

4.2 RSZ-vestigingenbestand

Indien een aangever een multi-arrondissementele eenheid (MA) is, worden de transacties verdeeld over alle arrondissementen waar de eenheid vestigingen heeft en dit proportioneel met de RSZ-lonen per vestiging. Of een onderneming uni- of multi-arrondissementeel is in het jaar t-1, wordt bepaald op basis van de RSZ-vestigingenbestanden voor de eerste twee kwartalen van het jaar t-1. Op het moment van de raming van het t-1-jaar zijn de RSZ-vestigingsgegevens immers nog niet beschikbaar voor het volledige jaar.

Uit deze bron worden ook de lonen per arrondissement bij de FOD Financiën opgehaald, die worden gebruikt als verdeelsleutel voor de uitvoer van douanerechten.

Voor de raming van het t-1-jaar wordt dus enkel rekening gehouden met de lonen van de eerste helft van dat jaar. Vanaf de t-2-raming zijn de lonen van het volledige jaar beschikbaar.

4.3 BTW-leveranciersbestand

Deze bron wordt gebruikt om een regionale verdeling op te stellen van de transacties aangegeven door de fiscale vertegenwoordigers. Bij het opstellen van de raming voor het t-1-jaar is er reeds een voorlopige versie beschikbaar van het btw-leveranciersbestand. De definitieve versie van het bestand volgt later en wordt gebruikt vanaf het t-2-jaar.

4.4 Dossier 'toegevoegde waarde'

Tal van items die op indirecte wijze worden verdeeld, maken gebruik van de regionale toegevoegde waarde. Meestal gaat het om de bruto toegevoegde waarde zelf (B.1g). In bepaalde gevallen wordt ook gebruik gemaakt van de productie – zowel volgens de ESR-definitie (P.1) als volgens de administratieve aggregaten (C_A), het intermediair verbruik volgens de administratieve aggregaten (C_B) en/of sommige correcties om over te stappen van de administratieve bronnen naar de ESR-definitie. Voor het t-1-jaar gebeuren die berekeningen niet per SUT-bedrijfstak zoals in de definitieve ramingsmethode, maar volgens een minder gedetailleerd bedrijfstakniveau (A64). Ook de methode zelf is totaal anders, waarbij direct de toegevoegde waarde volgens ESR-definitie geraamd wordt.

Bij de regionale verdeling van de in- en uitvoer gebeuren de berekeningen voor het t-1-jaar wel op het niveau van de SUT-bedrijfstak. Doordat de gedetailleerde toegevoegde waarde-sleutels niet beschikbaar zijn voor het t-1-jaar, worden voorlopig de sleutels van het t-2-jaar gebruikt.

4.5 Belspo-enquête

In de normale methode wordt de Belspo-enquête gebruikt voor de raming van de in- en uitvoer van R&D. Voor de raming van het t-1-jaar zijn de resultaten van de enquête echter niet tijdig beschikbaar. Daarom wordt voor het jaar t-1 als alternatief gebruik gemaakt van de gegevens inzake R&D van de betalingsbalans.

Die methode is analoog aan de methode voor de even t-2-jaren, waar dus eveneens wordt gewerkt met betalingsbalansgegevens. De Belspo-enquête wordt immers tweejaarlijks georganiseerd, waardoor de resultaten ervan nog niet beschikbaar zijn wanneer het t-2-jaar een even jaartal is. Voor oneven t-2-jaren en vanaf het t-3-jaar, zijn de resultaten van de Belspo-enquête steeds beschikbaar.

4.6 Huishoudbudgetonderzoek

De resultaten van het huishoudbudgetonderzoek (HBO) worden gebruikt bij de regionale verdeling van de invoer van privaat reisverkeer en van online aankopen. Het onderzoek wordt tweejaarlijks georganiseerd, meer bepaald in de even jaren.

Indien het t-1-jaar een even jaartal is, zijn de resultaten van het HBO beschikbaar. Indien het t-1-jaar een oneven jaartal is, zijn de resultaten van het HBO niet beschikbaar en worden die van het t-2-jaar gebruikt als alternatief.

5. Beschikbare reeksen

Meer tabellen op NBB.STAT

Tot en met de editie van 2019 bevatte deze publicatie een groot aantal statistische tabellen. Voortaan worden die tabellen hier niet meer opgenomen. Wel worden tabellen m.b.t. de bijdragen van de bedrijfstakken (A38/A21) tot de regionale ontwikkeling van de gewesten opgenomen. Hiermee gaat echter geen statistische informatie verloren voor de gebruiker, aangezien alle gegevens verder beschikbaar zijn via de databank [NBB.Stat](#).

Europees kader

De regionale verdeling van de Belgische in- en uitvoer maakt geen deel uit van de Europese statistische verplichtingen.

Deze regionale verdeling gebeurt wel op basis van de Europese maatstaven, namelijk het Europees Stelsel van nationale en regionale rekeningen 2010 (ESR2010). Die principes worden tevens gebruikt bij de andere regionale variabelen per bedrijfstak (beloning van werknemers, bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen, bruto investeringen in vaste activa, aantal werkzame personen). De resultaten die voortvloeien uit de regionale verdeling van de Belgische in- en uitvoer zijn dan ook coherent en vergelijkbaar met de overige aggregaten uit de regionale rekeningen.

Een gedetailleerde methodologische nota over de regionale verdeling van de Belgische in- en uitvoer van goederen en diensten (juli 2016) en toelichtingen met betrekking tot de occasionele revisie van 2019 (februari 2020) zijn te vinden op de [website van de NBB](#).

Homogene reeksen en verslagperiodes

Er zijn reeksen beschikbaar m.b.t. de regionale verdeling van de Belgische in- en uitvoer van goederen en diensten vanaf 1995. Vanaf het jaar 2009 zijn deze reeksen methodologisch coherent met de meest recente versie van de nationale rekeningen, op heden de versie van oktober 2020; de jaren 1995-2008 zijn methodologisch coherent met de publicatie van de nationale rekeningen van oktober 2018.

De reeksen worden zoals vermeld opgesteld volgens de principes van het ESR2010 en op basis van de NACE 2008-activiteitennomenclatuur.

Periode	1995-2008	2009-2019
ESR	ESR 2010	
NACE	NACE 2008	
Coherentie NR	Versie september 2018	Versie september 2020

Voor de jaren 2006 en 2007 is er geen regionale verdeling beschikbaar van de in- en uitvoer van diensten, wegens onvoldoende detail in de basisgegevens. De inzameling van het basismateriaal van de dienstenhandel gebeurde tot 2006 via bankaangiften. Vanaf 2007 schakelde men over op enquêtering van de in- en uitvoerders van diensten.

Tijdigheid

Nieuw vanaf deze publicatie is de toevoeging van een voorlopige raming voor het laatste jaar. Voortaan komt het laatste beschikbare jaar overeen met het jaar t-1 in vergelijking met het jaar t van publicatie van de nationale rekeningen waarmee de regionale verdeling in deze publicatie coherent is. De methode van deze voorlopige raming werd besproken in punt 4.

Hierdoor volgt deze publicatie nu 15 maanden na het einde van de gerapporteerde periode, tegenover een termijn van 27 maanden voorheen.

Detailniveaus (geografisch en per bedrijfstak)

De mate van gedetailleerdheid van de variabelen per bedrijfstak naar werkplaats kan worden vastgesteld aan de hand van twee basiscriteria:

- het bedrijfstakdetail: de classificaties van de activiteiten A3, A10, A21, A38 en A64 bevatten respectievelijk 3, 10, 21, 38 en 64 activiteiten en zijn groeperingen van de NACE 2008-nomenclatuur (activiteitenomenclatuur van de Europese Gemeenschap). Voor de Belgische ramingen wordt een specifiek niveau (SUT-bedrijfstakken) gebruikt, waarbij NACE-codes op drie en/of vier posities worden gegroepeerd¹;
- het geografische detail: in België komen de NUTS1-, NUTS2- en NUTS3-classificaties respectievelijk overeen met het niveau van de gewesten, provincies en arrondissementen.

Alle berekeningen worden op het meest gedetailleerd mogelijke niveau uitgevoerd: 141 SUT-bedrijfstakken in combinatie met de arrondissementen².

De details van de gepubliceerde cijfers zijn daarentegen afhankelijk van het detailniveau van de NUTS-eenheden, de kwaliteit van de berekeningsmethoden en de basisgegevens en de betrouwbaarheid van de gegevens. Op basis daarvan is er met betrekking tot in- en uitvoer een groter detail mogelijk bij de goederen dan bij de diensten.

Voor de regionale verdeling van de Belgische in- en uitvoer van goederen en diensten worden volgende aggregatieniveaus gehanteerd:

	A3	A10	A21	A38	A64
Arrondissementen (NUTS3)	In- en uitvoer van diensten	In- en uitvoer van goederen			
Provincies (NUTS2)		In- en uitvoer van diensten		In- en uitvoer van goederen	
Gewesten (NUTS1)			In- en uitvoer van diensten		In- en uitvoer van goederen

¹ Zie bijlage 3 van de methodologische nota. '[Regionale rekeningen - Toelichtingen van conceptuele en methodologische aard ESR 2010](#)'

² In feite 140 SUT-takken, aangevuld met "P.3" voor de invoer die direct bestemd is voor consumptie door particulieren.

6. Tabellen

6.1 Synthesetabel (2017-2019)

	Bedragen (mln. euro)	Aandeel van elk gewest in het Rijk (%)	Veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar (%)			Gemiddelde jaarlijkse groei (%)
	2018	2018	2017	2018	2019	2010-2019
Uitvoer van goederen						
Brussel	23 535,5	8,5	9,7	5,7	8,3	1,4
Vlaanderen	214 395,3	77,4	10,1	4,5	-1,1	4,3
Wallonië	38 985,7	14,1	6,1	0,8	11,1	1,8
Rijk	276 916,5	100,0	9,4	4,1	1,4	3,6
Invoer van goederen						
Brussel	37 347,5	13,5	4,7	6,7	2,8	0,5
Vlaanderen	206 825,1	74,6	10,0	5,1	-1,0	4,5
Wallonië	33 257,8	12,0	9,9	4,3	2,5	1,1
Rijk	277 430,4	100,0	9,3	5,2	-0,1	3,4
Netto-uitvoer van goederen						
Brussel	-13 812,0	2 687,7	-3,0	8,5	-6,5	-1,0
Vlaanderen	7 570,2	-1 473,1	11,1	-8,8	-5,2	0,6
Wallonië	5 727,9	-1 114,6	-8,7	-15,6	60,9	4,6
Rijk	-513,9	100,0	32,4	-121,8	-776,6	-212,7
Uitvoer van diensten						
Brussel	27 424,6	26,1	5,8	-2,2	7,7	5,3
Vlaanderen	59 527,6	56,6	4,3	0,9	2,4	4,3
Wallonië	18 218,1	17,3	10,9	6,8	1,2	6,4
Rijk	105 170,3	100,0	5,7	1,0	3,6	4,9
Invoer van diensten						
Brussel	24 792,4	23,4	10,1	1,2	7,3	5,5
Vlaanderen	64 028,7	60,5	6,5	5,3	1,4	6,2
Wallonië	17 052,9	16,1	4,9	3,1	5,4	8,0
Rijk	105 874,0	100,0	7,1	4,0	3,4	6,3
Netto-uitvoer van diensten						
Brussel	2 632,2	-374,1	-16,8	-25,8	12,0	4,1
Vlaanderen	-4 501,1	639,6	246,2	151,6	-11,9	-200,4
Wallonië	1 165,2	-165,6	-231,8	127,9	-59,2	-12,1
Rijk	-703,7	100,0	-32,4	-131,0	-22,8	-174,8
Uitvoer van goederen en diensten						
Brussel	50 960,1	13,3	7,5	1,3	8,0	3,3
Vlaanderen	273 922,9	71,7	8,7	3,7	-0,4	4,3
Wallonië	57 203,8	15,0	7,5	2,7	7,9	2,9
Rijk	382 086,8	100,0	8,4	3,2	2,0	3,9
Invoer van goederen en diensten						
Brussel	62 139,9	16,2	6,9	4,4	4,6	2,3
Vlaanderen	270 853,8	70,7	9,2	5,1	-0,4	4,8
Wallonië	50 310,7	13,1	8,2	3,9	3,5	3,0
Rijk	383 304,4	100,0	8,6	4,8	0,9	4,1
Netto-uitvoer van goederen en diensten						
Brussel	-11 179,8	918,2	3,6	21,7	-10,8	-2,1
Vlaanderen	3 069,1	-252,1	-6,4	-52,9	4,7	-12,4
Wallonië	6 893,1	-566,1	3,6	-5,6	40,6	2,7
Rijk	-1 217,6	100,0	-10,0	-126,3	-341,0	-8,0

Bron: INR.

6.2 Bijdragen per bedrijfstak tot de regionale ontwikkeling (2018-2019)

6.2.1 Bijdrage per A38-bedrijfstak tot de regionale ontwikkeling van de uitvoer van goederen in 2018 en 2019 (in procentpunt)

A38		2018				2019			
		Brussel	Vlaanderen	Wallonië	Rijk	Brussel	Vlaanderen	Wallonië	Rijk
Landbouw, bosbouw en visserij	AA	0,00	-0,01	0,02	-0,01	0,00	0,04	0,17	0,06
Winning van delfstoffen	BB	0,00	0,01	0,01	0,01	0,00	-0,01	-0,01	-0,01
Vervaardiging van voedingsmiddelen, dranken en tabaksproducten	CA	-0,09	0,21	0,25	0,19	-0,03	0,11	0,49	0,16
Vervaardiging van textiel, kleding, leer en producten van leer	CB	-0,01	-0,02	0,04	-0,01	0,00	-0,04	0,01	-0,03
Houtindustrie, vervaardiging van papier en papierwaren, drukkerijen	CC	0,01	-0,03	-0,25	-0,06	0,02	-0,05	-0,15	-0,06
Vervaardiging van cokes en geraffineerde aardolieproducten	CD	0,60	1,33	0,04	1,08	1,92	-0,37	0,09	-0,11
Vervaardiging van chemische producten	CE	0,01	0,65	-2,14	0,19	1,71	-0,28	0,82	0,04
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	CF	0,24	0,87	2,02	0,99	0,15	1,29	7,99	2,14
Vervaardiging van producten van rubber en kunststof en van andere niet-metaalhoudende minerale producten	CG	-0,04	0,04	0,26	0,06	-0,03	0,01	0,16	0,03
Vervaardiging van metalen in primaire vorm en van producten van metaal, exclusief machines en apparaten	CH	0,31	0,61	1,90	0,77	0,00	-0,46	0,76	-0,25
Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	CI	-0,01	-0,11	-0,04	-0,10	0,01	-0,04	0,05	-0,02
Vervaardiging van elektrische apparatuur	CJ	-0,01	-0,21	-0,04	-0,17	0,00	-0,02	0,14	0,00
Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen n.e.g.	CK	-0,01	0,13	-0,24	0,06	0,06	0,07	-0,06	0,05
Vervaardiging van transportmiddelen	CL	-0,71	-0,21	-0,13	-0,24	4,95	0,06	-0,09	0,46
Vervaardiging van meubelen en overige industrie, reparatie en installatie van machines en apparaten	CM	-0,01	-0,12	-0,10	-0,10	0,04	-0,09	0,08	-0,05
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	DD	0,49	0,00	0,17	0,07	-1,04	-0,06	-0,26	-0,17
Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	EE	0,00	0,00	0,09	0,01	-0,02	-0,03	-0,09	-0,03
Bouwnijverheid	FF	0,43	0,10	0,04	0,12	-0,30	-0,03	0,03	-0,05
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	GG	3,04	0,75	-0,75	0,72	0,42	-0,62	0,59	-0,36
Vervoer en opslag	HH	0,96	0,62	0,03	0,57	-0,14	-0,39	0,52	-0,24
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	II	-0,01	-0,01	0,00	-0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
Uitgeverijen, audiovisuele diensten en uitzendingen	JA	0,00	-0,01	0,00	0,00	0,02	-0,01	0,00	0,00
Telecommunicatie	JB	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
Informaticadiensten en dienstverlenende activiteiten op gebied van informatie	JC	-0,04	0,02	0,03	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01
Financiële activiteiten en verzekeringen	KK	0,56	0,01	0,00	0,05	0,67	0,01	0,05	0,07
Exploitatie van en handel in onroer. goed	LL	0,00	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	0,01	0,03	0,02
Rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening, hoofdkantoren, adviesbureaus, architecten en ingenieurs; technische testen en toetsen	MA	-0,03	-0,37	-0,15	-0,31	-0,04	-0,07	-0,07	-0,07
Speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied	MB	-0,01	0,01	-0,07	0,00	0,00	0,02	-0,11	0,00
Reclamewezen en marktonderzoek; overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten	MC	-0,01	-0,03	0,00	-0,03	-0,01	0,00	0,00	0,00
Administratieve en ondersteunende diensten	NN	0,03	0,29	-0,14	0,20	-0,08	-0,20	-0,08	-0,17
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	OO	-0,01	0,00	-0,01	0,00	-0,02	0,00	-0,01	0,00
Onderwijs	PP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Menselijke gezondheidszorg	QA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Maatschappelijke dienstverlening	QB	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kunst, amusement en recreatie	RR	0,01	0,00	0,02	0,01	0,02	0,00	0,00	0,00
Overige diensten	SS	-0,07	-0,02	0,00	-0,02	0,00	0,00	0,00	0,00
Consumptieve bestedingen	P.3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal		5,66	4,50	0,83	4,06	8,29	-1,13	11,07	1,39
Industrie	C	0,31	3,14	1,55	2,67	8,80	0,19	10,29	2,34

■ = neg. bijdrage tot de groei

■ = top 5 laagste bijdragen tot de groei

■ = top 5 hoogste bijdragen tot de groei

6.2.2 Bijdrage per A38-bedrijfstak tot de regionale ontwikkeling van de invoer van goederen in 2018 en 2019 (in procentpunt)

A38		2018				2019			
		Brussel	Vlaanderen	Wallonië	Rijk	Brussel	Vlaanderen	Wallonië	Rijk
Landbouw, bosbouw en visserij	AA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	-0,01	0,01
Winning van delfstoffen	BB	0,02	0,00	0,01	0,00	0,01	0,00	0,01	0,00
Vervaardiging van voedingsmiddelen, dranken en tabaksproducten	CA	-0,09	0,22	-0,02	0,15	0,09	-0,01	0,46	0,06
Vervaardiging van textiel, kleding, leer en producten van leer	CB	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	-0,03	-0,07	-0,03
Houtindustrie, vervaardiging van papier en papierwaren, drukkerijen	CC	-0,01	0,04	0,01	0,03	0,00	-0,09	-0,18	-0,09
Vervaardiging van cokes en geraffineerde aardolieproducten	CD	3,14	0,91	0,07	1,10	-0,52	-0,43	0,15	-0,38
Vervaardiging van chemische producten	CE	-0,01	0,39	-1,71	0,08	0,04	-0,37	-0,19	-0,29
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	CF	0,02	0,54	0,38	0,45	0,11	1,44	0,92	1,20
Vervaardiging van producten van rubber en kunststof en van andere niet-metaalhoudende minerale producten	CG	-0,02	0,08	0,22	0,08	-0,01	-0,05	0,34	0,00
Vervaardiging van metalen in primaire vorm en van producten van metaal, exclusief machines en apparaten	CH	0,13	0,42	1,97	0,57	-0,05	-0,56	-0,88	-0,53
Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	CI	0,00	-0,07	-0,10	-0,06	0,00	0,01	-0,02	0,00
Vervaardiging van elektrische apparatuur	CJ	0,00	-0,04	-0,05	-0,03	0,00	-0,01	0,03	0,00
Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen n.e.g.	CK	0,02	0,15	0,13	0,13	0,02	0,04	-0,15	0,02
Vervaardiging van transportmiddelen	CL	-0,29	-0,15	0,15	-0,13	2,80	0,01	0,38	0,43
Vervaardiging van meubelen en overige industrie, reparatie en installatie van machines en apparaten	CM	0,00	-0,15	-0,65	-0,19	0,00	0,03	0,21	0,05
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	DD	2,81	0,13	1,50	0,65	-2,49	-0,12	-0,53	-0,49
Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	EE	0,00	0,00	0,07	0,01	0,00	0,01	-0,09	0,00
Bouwnijverheid	FF	0,11	0,06	0,15	0,08	0,08	-0,06	0,09	-0,02
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	GG	0,61	2,47	0,70	2,01	2,24	-0,71	1,52	-0,05
Vervoer en opslag	HH	0,32	0,54	0,07	0,45	-0,10	-0,45	0,25	-0,31
Verschaffen van accommodatie en maaltijden	II	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01
Uitgeverijen, audiovisuele diensten en uitzendingen	JA	0,01	-0,01	0,02	0,00	0,02	0,00	-0,02	0,00
Telecommunicatie	JB	-0,07	-0,01	-0,01	-0,02	-0,01	0,02	-0,01	0,01
Informaticadiensten en dienstverlenende activiteiten op gebied van informatie	JC	-0,02	0,03	0,75	0,11	-0,02	-0,01	-0,78	-0,10
Financiële activiteiten en verzekeringen	KK	-0,03	0,00	0,04	0,00	0,37	0,05	0,03	0,09
Exploitatie van en handel in onroer. goed	LL	0,01	-0,01	0,00	-0,01	0,05	0,01	0,03	0,02
Rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening, hoofdkantoren, adviesbureaus, architecten en ingenieurs; technische testen en toetsen	MA	0,03	-0,34	0,14	-0,23	0,06	0,19	0,72	0,24
Speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied	MB	0,01	0,06	0,26	0,08	-0,01	-0,01	0,25	0,02
Reclamewezen en marktonderzoek; overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten	MC	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Administratieve en ondersteunende diensten	NN	-0,03	-0,26	0,02	-0,20	0,05	0,00	-0,15	-0,01
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	OO	-0,02	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01	0,00
Onderwijs	PP	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,01	-0,01	0,00
Menselijke gezondheidszorg	QA	-0,05	-0,01	-0,03	-0,02	0,03	0,01	0,02	0,01
Maatschappelijke dienstverlening	QB	0,00	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	-0,02	0,00
Kunst, amusement en recreatie	RR	0,04	0,00	0,03	0,01	0,01	0,00	0,04	0,01
Overige diensten	SS	-0,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Consumptieve bestedingen	P.3	0,06	0,08	0,22	0,09	0,04	0,05	0,14	0,06
Totaal		6,68	5,06	4,34	5,18	2,84	-0,99	2,48	-0,06
Industrie	C	2,89	2,33	0,39	2,17	2,49	-0,02	1,00	0,44

■ = neg. bijdrage tot de groei

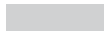
■ = top 5 laagste bijdragen tot de groei

■ = top 5 hoogste bijdragen tot de groei

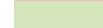

6.2.3 Bijdrage per A21-bedrijfstak tot de regionale ontwikkeling van de uitvoer van diensten in 2018 en 2019
(in procentpunt)

A21		2018				2019			
		Brussel	Vlaanderen	Wallonië	Rijk	Brussel	Vlaanderen	Wallonië	Rijk
Landbouw, bosbouw en visserij	A	0,00	0,02	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,00
Industrie, m.i.v. de extractieve nijverheid	B + C	0,20	1,86	-0,53	1,02	-0,69	-1,37	-0,21	-0,99
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht en Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	D + E	0,02	-0,11	-0,03	-0,06	0,49	0,19	0,31	0,29
Bouwnijverheid	F	0,21	-0,95	0,06	-0,47	-0,09	0,69	0,08	0,38
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	G	-0,79	0,68	0,08	0,19	-1,59	0,97	0,37	0,20
Vervoer en opslag	H	0,07	0,15	1,25	0,31	-0,11	0,62	0,86	0,47
Verschaffen van accommodatie; eet- en drinkgelegenheden	I	0,13	0,12	0,10	0,12	0,20	0,14	0,29	0,18
Informatie en communicatie	J	-0,16	0,19	0,32	0,12	0,74	-0,05	0,15	0,19
Financiële activiteiten en verzekeringen	K	-2,38	0,47	2,56	0,04	5,59	0,27	2,95	2,12
Exploitatie van en handel in onroerend goed	L	0,01	0,01	0,02	0,01	0,07	0,00	-0,01	0,02
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	M	0,32	-1,26	2,67	-0,19	1,32	0,40	-4,11	-0,14
Administratieve en ondersteunende diensten	N	-0,32	-0,17	0,57	-0,09	1,08	0,28	0,30	0,49
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	O	-0,03	0,01	-0,06	-0,01	0,21	0,12	0,19	0,16
Onderwijs	P	0,12	-0,05	0,05	0,02	-0,05	0,07	0,04	0,03
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	Q	-0,03	-0,06	-0,17	-0,07	0,02	0,07	0,02	0,05
Kunst, amusement en recreatie	R	0,03	0,01	-0,06	0,00	0,09	0,03	-0,02	0,04
Overige diensten	S	0,36	0,00	0,00	0,10	0,44	-0,01	0,01	0,11
Consumptieve bestedingen gezinnen	P.3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal		-2,23	0,91	6,83	1,03	7,72	2,43	1,23	3,60
Industrie	C	confidentieel							

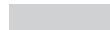
 = neg. bijdrage tot de groei

 = top 5 laagste bijdragen tot de groei

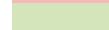
 = top 5 hoogste bijdragen tot de groei

6.2.4 Bijdrage per A21-bedrijfstak tot de regionale ontwikkeling van de invoer van diensten in 2018 en 2019
(in procentpunt)

A21		2018				2019			
		Brussel	Vlaanderen	Wallonië	Rijk	Brussel	Vlaanderen	Wallonië	Rijk
Landbouw, bosbouw en visserij	A	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00	-0,01	0,01	0,00
Industrie, m.i.v. de extractieve nijverheid	B + C	0,40	1,78	0,56	1,25	-0,51	-0,24	2,33	0,11
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht en Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering	D + E	-0,21	0,22	0,20	0,11	0,24	-0,09	-0,03	-0,01
Bouwnijverheid	F	0,48	-0,15	-0,07	0,01	0,62	0,47	0,10	0,44
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	G	-1,78	0,51	1,82	0,17	0,14	0,36	-1,45	0,02
Vervoer en opslag	H	-0,32	0,49	0,00	0,22	-0,35	-0,35	0,93	-0,14
Verschaffen van accommodatie; eet- en drinkgelegenheden	I	0,07	0,03	0,01	0,04	-0,01	0,00	0,00	0,00
Informatie en communicatie	J	-0,47	0,50	0,12	0,20	-0,02	0,14	0,10	0,09
Financiële activiteiten en verzekeringen	K	-0,04	0,09	-0,73	-0,08	5,80	0,06	0,66	1,50
Exploitatie van en handel in onroerend goed	L	0,07	0,07	0,13	0,08	0,00	0,01	0,00	0,01
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	M	0,71	0,64	-0,08	0,54	-0,07	0,03	-0,49	-0,07
Administratieve en ondersteunende diensten	N	0,38	0,29	0,41	0,33	0,73	-0,04	1,69	0,42
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	O	-0,02	0,03	0,06	0,02	-0,07	-0,02	-0,03	-0,03
Onderwijs	P	0,06	0,01	-0,02	0,01	-0,01	0,00	0,05	0,01
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	Q	0,11	0,05	0,08	0,07	-0,04	0,03	0,01	0,01
Kunst, amusement en recreatie	R	-0,01	0,00	0,08	0,01	0,15	0,02	0,10	0,06
Overige diensten	S	0,45	0,01	0,03	0,12	0,13	0,00	0,10	0,05
Consumptieve bestedingen gezinnen	P.3	1,31	0,77	0,49	0,85	0,53	1,05	1,26	0,96
Totaal		1,19	5,34	3,09	3,98	7,27	1,42	5,35	3,42
Industrie	C	confidentieel							

 = neg. bijdrage tot de groei

 = top 5 laagste bijdragen tot de groei

 = top 5 hoogste bijdragen tot de groei

Algemene opmerkingen

In een aantal tabellen zijn de totalen, ten gevolge van afrondingen, niet steeds gelijk aan de som van de rubrieken.

De website van de Nationale Bank van België bevat de [publicatiekalender](#) van de belangrijkste economische statistieken opgesteld door de Bank en het INR.

In uitvoering van de SDDS-verplichting (IMF's Special Data Dissemination Standard) zijn ook alle statistieken die deel uitmaken van de SDDS in de kalender opgenomen. Publicatiedata zijn overgenomen van de instelling die de statistiek opstelt; sommige onder hen publiceren via hun eigen verspreidingskanalen ruimere kalenders over hun statistieken dan die vermeld op de website van de Bank.

Conventionele tekens

r	raming
v	voorlopig
-	het gegeven bestaat niet of heeft geen zin
n.	niet beschikbaar
p.m.	pro memorie
0 of 0,0	nul of minder dan de helft van de laatst in aanmerking genomen eenheid

Lijst van afkortingen

BHG	Brussels Hoofdstedelijk Gewest
ESR	Europees stelsel van nationale en regionale rekeningen
FISIM	Financial intermediation services indirectly measured
INR	Instituut van de nationale rekeningen
MA	Multi-arrondissementele ondernemingen; i.e. ondernemingen met vestigingen in meerdere arrondissementen
NACE	Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes
NBB	Nationale Bank van België
NUTS	Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques
NUTS 1	Code NUTS-niveau in België: gewesten
NUTS 2	Code NUTS-niveau in België: provincies
NUTS 3	Code NUTS-niveau in België: arrondissementen
P.61	ESR code voor uitvoer van goederen
P.62	ESR code voor uitvoer van diensten
P.71	ESR code voor invoer van goederen
P.72	ESR code voor invoer van diensten
SUT	Supply and Use Table
UA	Uni-arrondissementele ondernemingen; i.e. ondernemingen die slechts in 1 arrondissement voorkomen of waarvan alle vestigingen zich binnen 1 arrondissement bevinden
VL	Vlaams Gewest
W	Waals Gewest

Bestellingen

Op de internetsite van de Nationale Bank van België, via de rubriek "[e-service](#)", kan u een gratis e-mailabonnement nemen op deze statistische publicatie. Deze wordt u dan automatisch op de publicatiedatum via e-mail toegezonden.

Voor meer informatie

Wie meer informatie wenst over de inhoud, de methodologie, de berekeningswijze en de bronnen kan terecht bij de dienst nationale & regionale rekeningen en conjunctuur van de Nationale Bank van België.

nationalaccounts.na@nbb.be

Verantwoordelijke uitgever

Rudi Acx

Chef van het departement Algemene statistiek

Nationale Bank van België

Naamloze vennootschap

RPR Brussel - Ondernemingsnummer: 0203.201.340

Maatschappelijke zetel: de Berlaimontlaan 14 - BE-1000 Brussel

www.nbb.be

© Illustraties: Nationale Bank van België

Opmaak: NBB Algemene statistiek

Omslag: NBB AG - Prepress & Image

Gepubliceerd in maart 2021